

- Kama kawaida yetu, tunaungana tena na utafiti wetu kwa mapitio mafupi ya picha kubwa
 - Tunaingia katika Sehemu ya 3, mambo yanayotokea baada ya Kanisa
 - Na katika kipindi hiki tunajifunza **sabini ya saba ya Danieli**, ambayo tulijifunza mara ya mwisho pia ni kipindi kinachojulikana kama **Siku ya Bwana**.
 - Ni kipindi kilichotengwa kwa ajili ya taabu ya Israeli kama jibu la kuvunja Agano la Kale
 - Kusudi lake ni kuwarudisha Israeli kwenye utii na utakatifu wanapoingia katika Ufalme
 - Tunaweza kuona wazi jinsi Bwana anavyotumia kipindi hicho kwa manufaa ya watu wake katika sura chache katika Mambo ya Walawi.
 - Sura ya 25 inasema kwamba Israeli lazima ishike sabato ya nchi kila mwaka wa saba
 - Na pia inasema kwamba wale wanaonyang'anywa ardhi yao lazima urithi huo urejeshwe baada ya miaka 49.
 - Kisha katika Sura ya 26, tunapata adhabu kwa wale wanaokiuka sheria hizi
 - Ikiwa Israeli itashindwa kutunza sabato ya ardhi, itafukuzwa nje ya nchi kwa miaka 70 (adhabu ya mara 10)
 - Huu ulikuwa wakati ambao Israeli walitumia huko Babeli
 - Na kwa kushindwa kwa Israeli kushika Agano la Kale, wataonewa kwa njia nyingi na kuwekwa nje ya nchi yao pia.
 - Danieli 9 inatuambia kwamba adhabu hizo zitadumu kwa majuma 70 au miaka 490
 - Lakini mwisho wa miaka hiyo 490, watu watapokea tena ardhi yao kama urithi wao (tena, adhabu mara 10)
 - Hiyo ndiyo Enzi ya Mataifa, na miaka saba ya mwisho itakuwa siku ya Bwana, kipindi kibaya zaidi kuliko vyote.
 - Kwa hiyo kipindi chote cha historia kuanzia na Nebukadreza na kuishia na kurudi kwa Yesu kinazingatia hukumu ya Israeli
 - Na inakuja katika vipande hivi viwili kama ilivyoainishwa katika Mambo ya Walawi na Danieli
 - Ya mwisho ambayo ni Dhiki ya miaka saba
- Hebu tuweke wakati huu katika mtazamo wa muhtasari wetu
 - Sura ya 1-3 zilizungumzia kipindi cha kanisa, ambacho chenyewe ni sehemu ya kipindi kikubwa cha Danieli kinachoitwa Enzi ya Mataifa
 - Sura ya 4 na 5 zinaelezea jinsi tunavyoacha nyakati ambazo **ni mambo yaliyopo** na kuingia katika **mambo yanayofuata**
 - Ilianza wiki iliyopita na somo letu la Sura ya 4 wakati Yohana aliposhuhudia chumba cha enzi cha Mungu
 - Kutokana na vidokezo tulivyopewa, tulihitimisha kwamba ahadi ya kuondolewa

kwa kanisa kutoka Duniani ilikuwa imetokea.

- Kanisa lilikuwepo Mbinguni, baada ya kupokea miili mipya katika ufufuo na thawabu zao za mbinguni.
- Huo ulikuwa ujio wa Bwana kwa Kanisa kama ilivyoahidiwa katika Yohana 14
- Ni tukio ambalo ni tofauti kabisa na Kuja mara ya Pili kwa Kristo kwa kuwa mtiririko wa matukio uko upande tofauti.
- Tumekuja kuliita unyakuo, lakini kwa jina lolote unakaoliita tunajua ni tukio linaloweza kutokea wakati wowote
 - Halihusiani na tukio lingine lolote katika historia, isipokuwa kwamba Paulo alituambia lazima litokee kabla ya ghadhabu itakayokuja.
 - Hasira hiyo itaijilia dunia nzima, Paulo alisema, lakini haitaijilia Kanisa
- Na kama tulivyosema, njia pekee ambayo kitu kinaweza kuja duniani kote lakini kisiathiri Kanisa ni kama tumeondoka.
 - Kwa hiyo, Sura ya 4 imetolewa kwetu katika kitabu cha Ufunuo ili kuweka wazi kwamba mambo "yaliyopo" yamekwisha.
 - Kanisa halipo tena, baada ya kuhamishwa kwenda Mbinguni wakati wa kuja kwa Bwana
- Lakini hapa tena, mambo baada ya Enzi ya Kanisa yenyewe bado ni sehemu ya Enzi ya Mataifa
 - Enzi hiyo inaendelea hadi Yesu atakaporudi Duniani
 - Kama tungeenda mbele hadi Sura ya 19 ya Ufunuo, tunapata maelezo ya kurudi kwa Yesu kimwili duniani.
 - Kwa hiyo Ufunuo 19 inatupa mwisho wa Enzi ya Mataifa ndani ya kitabu hiki
 - Kwa hiyo kwa mchakato wa kuondoa, Sura ya 6-19 zinaelezea matukio baada ya kanisa kuondoka duniani lakini kabla ya kurudi kwa Bwana.
 - Hiki ni kipindi kinachofuata cha utafiti wetu
 - Utafiti wa matukio yanayomaliza enzi, ambayo ni siku ya Bwana - wakati wa ghadhabu
 - Kwa hiyo hebu tuangalie kwa ufupi mwisho wa Sura ya 4 na tuendelee na Sura ya 5

Ufunuo 4:5 Na katika kile kiti cha enzi kunatoka umeme na sauti na ngurumo. Na taa saba za moto zikiwaka mbele ya kile kiti cha enzi, ndizo Roho saba za Mungu.

Ufunuo 4:6 Na mbele ya kile kiti cha enzi kulikuwa na mfano wa bahari ya kioo, kama bilauri; na katikati ya kile kiti cha enzi, na pande zote za kile kiti, walikuwako wenye uhai wanne, wamejaa macho mbele na nyuma.

Ufunuo 4:7 Na huyo mwenye uhai wa kwanza alikuwa mfano wa simba; na mwenye uhai wa pili alikuwa mfano wa ndama; na mwenye uhai wa tatu alikuwa na uso kama uso wa mwanadamu; na mwenye uhai wa nne alikuwa mfano wa tai arukaye.

Ufunuo 4:8 Na hawa wenye uhai wanne, kila mmoja alikuwa na mabawa sita; pande zote na ndani wamejaa macho, wala hawapumziki mchana wala usiku, wakisema, Mtakatifu, Mtakatifu, Mtakatifu, Bwana Mungu Mwenyezi, aliyekuwako na aliyeko na atakayekuja.

- Tulisoma mistari hii wiki iliyopita ingawa hatukutumia muda kuitafakari kwa undani
 - Kwa madhumuni yetu usiku wa leo tutazingatia uhusiano mmoja wa kuvutia na kitabu cha Ezekieli
 - Viumbe wanne wanaozunguka kiti cha enzi ni makerubi, ambao ni kundi la juu zaidi la viumbe wa kimalaika.
 - Makerubi ni walinzi wa utukufu wa Mungu, na mara ya mwisho tulipowaona wakitajwa katika Biblia ilikuwa katika Ezekieli 10
 - Katika sura hiyo walinzi hawa wanafika Yerusalemu ili kusindikiza utukufu wa Mungu kutoka hekaluni mwake kabla ya shambulio la Wababeli linalokuja.
 - Utukufu wa Mungu ulipoondoka hekaluni, ilikuwa mara ya mwisho Mungu kukaa kati ya watu wake Israeli
 - Utukufu wake haujakuwepo duniani na Israeli tangu siku hiyo (isipokuwa kuonekana kwa Yesu katika siku Zake)
 - Sasa tunawaona wakitajwa tena, na bado wako upande wa Mungu wakilinda utukufu wake
 - Cha kufurahisha ni kwamba, Ezekieli 10 inatukia wakati Enzi ya Mataifa inapoanza, kama vile Nebukadreza anavyowasili Yerusalemu
 - Bwana alituma Babeli kushambulia ili Israeli ianguke na Enzi ya Mataifa ianze
 - Na alitabiri uharibifu huo unaokuja kwa kuondoa utukufu Wake kutoka hekaluni muda mfupi kabla ya majeshi kufika.
- Sasa katika Sura ya 4 tunaingia katika miaka saba ya mwisho ya matukio ambayo yatamaliza enzi na kuruhusu utukufu wa Mungu kurudi kwenye hekalu jipya.
 - Kwa hiyo kama vile makerubi walivyotumika katika Ezekieli kutabiri kuondoka kwa utukufu wa Mungu kutoka kukaa na Israeli isiyotii...
 - Sasa wanaonyeshwa tena ili **kuashiria mapema kurudi kwa utukufu wa Mungu katika hekalu Lake, ili akae katikati ya Israeli inayomtii.**
 - Angalia msemu wanaotumia katika ibada yao kwa Mungu
 - Yeye ndiye atakayekuja, ikimaanisha kuja katika Ufalme wake katika utukufu
 - Kwa hiyo sura hii ni utangulizi wa sehemu iliyobaki ya Ufunuo, ambayo inasimulia hadithi ya jinsi utukufu wa Mungu utakavyorudi duniani na kwa Israeli.
 - Lakini kabla ya hilo kutokea, mengi yatatokea duniani na Mbinguni, ikiwa ni pamoja na ghadhabu nyingi
 - Kwa hiyo hapo ndipo tunapoendelea, mwanzoni mwa ghadhabu ya Mungu duniani wakati wa miaka saba ya mwisho ya enzi hii
 - Hadithi hiyo inaanza katika Sura ya 5

[Ufunuo 5:1](#) Kisha nikaona katika mkono wa kulia wake yeye aliyeketi juu ya kile kiti cha enzi kitabu kilichoandikwa ndani na nyuma, kimetiwa mihuri saba.

[Ufunuo 5:2](#) Nikaona malaika mwenye nguvu akihubiri kwa sauti kuu, Ni nani anayestahili kukifungua kitabu, na kuivunja mihuri yake?

[Ufunuo 5:3](#) Wala hapakuwa na mtu mbinguni, wala juu ya nchi, wala chini ya nchi, aliyeweza kukifungua kitabu hicho, wala kukitazama.

[Ufunuo 5:4](#) Nami nikalia sana kwa kuwa hapakuonekana mtu astahiliye kukifungua kitabu hicho, wala kukitazama.

[Ufunuo 5:5](#) Na mmojawapo wa wale wazee akaniambia, Usilie; tazama, Simba aliye wa kabila la Yuda, Shina la Daudi, yeye ameshinda apate kukifungua kile kitabu, na ile mihuri yake saba.

[Ufunuo 5:6](#) Nikaona katikati ya kile kiti cha enzi na wale wenye uhai wanne, na katikati ya wale wazee, Mwana-kondoo amesimama, alikuwa kana kwamba amechinjwa, mwenye pembe saba na macho saba, ambazo ni Roho saba za Mungu zilizotumwa katika dunia yote.

[Ufunuo 5:7](#) Akaja, akakitwaa kile kitabu katika mkono wa kulia wake yeye aliyeketi juu ya kile kiti cha enzi.

[Ufunuo 5:8](#) Hata alipokitwaa kile kitabu, hao wenye uhai wanne na wale wazee ishirini na wanne wakaanguka mbele za Mwana-kondoo, kila mmoja wao ana kinubi, na vitasa vya dhahabu vilivyojaa manukato, ambayo ni maombi ya watakatifu.

[Ufu. 5:9](#) Nao waimba wimbo mpya wakisema, Wastahili wewe kukitwaa hicho kitabu na kuifungua mihuri yake; kwa kuwa ulichinjwa, ukawa fidia kwa Mungu na kwa damu yako watu wa kila kabila na lugha na jamaa na taifa,

[Ufu. 5:10](#) ukawafanya kuwa ufalme na makuhani kwa Mungu wetu; nao wanamiliki juu ya nchi.

[Ufunuo 5:11](#) Nikaona nikasikia sauti ya malaika wengi pande zote za kile kiti cha enzi, na za wale wenye uhai, na za wale wazee, na hesabu yao ilikuwa maelfu na mamilioni,

[Ufu. 5:12](#) wakisema kwa sauti kuu, Astahili Mwana-kondoo aliyechinjwa, kuupokea uweza na utajiri na hekima na nguvu na heshima na utukufu na baraka.

[Ufunuo 5:13](#) Na kila kiumbe kilichoko mbinguni na juu ya nchi na chini ya nchi na juu ya bahari, na vitu vyote vilivyomo ndani yake, nilivisikia, vikisema, Baraka na heshima na utukufu na uweza una yeye aketiye juu ya kiti cha enzi, na kwake Mwana-kondoo, hata milele na milele.

[Ufunuo 5:14](#) Na wale wenye uhai wanne wakasema, Amina. Na wale wazee wakaanguka, wakasujudu.

- Ninasoma Sura ya 5 kwa jumla kwa sababu inasaidia kuweka tukio hilo akilini mwako
 - Ni wazi kwamba Sura ya 5 inaendelea na tukio lililoanzia katika Sura ya 4, hivyobado tunamwaona Yohana katika chumba cha kiti cha enzi cha Mungu.

- Baba yuko kwenye kiti cha enzi kama hapo awali pamoja na wazee na viumbe hai wanne waliopo
- Na tunaweza kudhani Roho Saba za Mungu pia bado zipo
- Na sasa tunaona mhusika mpya, Mwana-Kondoo
 - Kama kulikuwa na shaka yoyote kuhusu utambulisho wake, anaitwa pia Simba wa Yuda na shina la Daudi.
 - Kwa hiyo ni wazi, huyu ndiye Kristo, na ingawa Yesu alikuwepo siku zote, ni sasa tu ndipo Yohana anamtaja
 - Kwa hivyo Nafsi zote tatu za Uungu zipo katika tukio hilo
 - Lakini kuanzia hapa na kuendelea katika kitabu cha Ufunuo, mkazo wote unabaki kwa Kristo pekee
- Sura inaanza na Baba kwenye kiti cha enzi akiwa ameshika kitabu
 - Neno la Kigiriki la kitabu ni *biblion*, na katika siku za Yohana *biblion* haikuwa juzuu ya kurasa zilizofungwa kama vitabu vilivyo leo.
 - *Bibilia* ilikuwa hati miliki au karatasi ya ngozi iliyokunjwa
- Kwa kawaida, hati muhimu za kukunjwa, kama hati za kisheria, zingefungwa mahali ambapo ukingo wa hati iliyokunjwa huishia.
 - Kitabu kingefungwa kwa mihuri ya nta, na katika hali hii tunaambiwa kitabu kilibandikwa na mihuri saba kama hiyo.
 - Namba saba inamaanisha 100% tena, kwa hiyo hii ni muhuri kamili wa kitabu cha kukunjwa...hakuna mtu aliyekifungua au kujua yaliyomo ndani yake.
- Kwa hiyo gombo hili ni nini? Kidokezo pekee tunachopata kiko katika maelezo ambayo Yohana anatupatia
 - Yohana anasema hati hii ina maandishi pande zote mbili, na katika siku hizo hati-kunjo kwa kawaida ziliandikwa upande mmoja tu.
 - Ni hati fulani za kisheria pekee ndizo zilizohitajika ili maandishi yawe ndani na nje ya karatasi ya ngozi iliyokunjwa.
 - Hasa, hati miliki za ardhi mara nyingi ziliandikwa kwa njia hii
 - Wakati ardhi ilipouzwa au kutolewa nchini Israeli, hati ya kumiliki ardhi iliandikwa ikielezea ardhi na masharti ya uuzaji au matumizi yake.
 - Maelezo hayo yaliandikwa ndani ya hati hiyo, na kitabu hicho kilifungwa kwa muhuri
 - Lakini uhamisho wowote wa mali ndani ya Israeli ulikuwa wa muda tu
 - Sheria ilihitaji ardhi irudishwe kwa mmiliki wake wa awali katika mwaka wa Yubilei
 - Wakati huo huo, hati ya ardhi iliruhusu uhamisho wa ardhi kwa muda kulingana na masharti ya hati hiyo
 - Kitabu cha hati kilifungwa ili kuhakikisha hakuna mtu anayeweza kubadilisha hati au kubadilisha masharti ya makubaliano.

- Na muhtasari wa masharti ya hati hiyo uliandikwa nje ya kitabu ili wengine waweze kujua kile kilichokubaliwa
- Ikiwa kulikuwa na shaka yoyote iliyoibuka kuhusu uhalisia wa muhtasari, mihuri hiyo ingeweza kuvunjwa na hakimu.
 - Na kisha hati kamili inaweza kukaguliwa ili kuthibitisha masharti ya mauzo au uhamisho
 - Hata hivyo, mara tu mihuri ilipovunjwa kwenye hati, ilizingatiwa kuwa imekamilika au imekamilika na kumalizika.
 - Kwa hivyo ikiwa mihuri ilivunjwa kwa sababu yoyote, hati hiyo inaisha inafutika na makubaliano mapya lazima yaafikiwe.
- Kwa kuwa hati-kunjo hizo zinasemekana kuwa na maandishi pande zote mbili na kwa kile tunachokijua kuhusu Ufunuo kwa ujumla, ni busara kuhitimisha kuwa hii ni hati ya ardhi
 - Ambayo inatufanya tujiulize, hati ya ardhi kwa ajili ya ardhi gani? Na jibu dhahiri ni kwa ajili ya nchi ya Israeli.
 - Mnamo mwaka 605 KK Bwana aliwaweka Israeli nje ya nchi yao na chini ya ukandamizaji wa Mataifa.
 - Zaidi ya hayo, aliwapa Mataifa nchi yao ili waikanyaga kwa viwango tofauti kwa miaka 2600 iliyopita hadi sasa.
 - Kipindi hiki cha historia, Enzi ya Mataifa, ni wakati ambapo nchi ya Israeli imepewa (kwa njia ya kusema) Mataifa
 - Lakini wakati unakuja ambapo Bwana ataleta kwenye ukomoi hati hiyo ya ardhi na kuirudisha ardhi kwa wamiliki wake halali, Israeli.
 - Kama vile Mungu alivyowaahidi Israeli alipoanzisha enzi hii

Ezekieli 11:16 Basi nena, Bwana MUNGU asema hivi, Ikiwa mimi nimewahamisha, wakae katika mataifa, na ikiwa mimi nimewatawanya katika nchi kadha wa kadha, pamoja na hayo nitakuwa patakatifu kwao kwa muda mchache, katika nchi zile walizozifika.

Ezekieli 11:17 Basi nena, Bwana MUNGU asema hivi; Nitawakusanya ninyi toka kati ya makabila ya watu, na kuwakutanisha toka nchi zile mlizotawanyika, nami nitawapeni nchi ya Israeli.

Ezekieli 11:18 Nao watafika huko, nao wataondolea mbali vitu vyake vyote vichukizavyo, na machukizo yake yote.

Ezekieli 11:19 Nami nitawapa moyo mmoja, nami nitatia roho mpya ndani yao; nami nitauondoa moyo wa kijiwe katika miili yao, nami nitawapa moyo wa nyama;

Ezekieli 11:20 ili waende katika amri zangu, na kuyashika maagizo yangu, na kuyatenda; nao watakuwa watu wangu, nami nitakuwa Mungu wao.

- Lakini kuvunja mihuri kwenye hati ya ardhi kulihifadhiwa ama kutengwa kwa hakimu au

jaji mwenye mamlaka juu ya ardhi.

- Hapo awali, ingekuwa **kiongozi wa eneo fulani aliye na mamlaka ndani ya Israeli.**
- Lakini ni nani mwenye mamlaka juu ya Israeli yote na nchi yote iliyoahidiwa kwa watu wa Mungu?
- Yohana anamsikia malaika mwenye nguvu katika chumba cha kiti cha enzi akiuliza swali lile lile katika mstari wa 2
 - Ni nani anayestahili kukifungua kitabu na kuivunja mihuri yake?
 - Au kwa maneno mengine, ni nani anayeweza kukomesha Enzi ya Mataifa na kurudisha ardhi ya Israeli kwa wamiliki halali?
 - Na mwanzoni, jibu ni kwamba hakuna mtu aliyepatikana
 - Tazama kwamba hakuna mtu "mbinguni, duniani au chini ya dunia"
 - Sasa mwanzoni hilo linaonekana kuwa gumu kuamini kwa kuwa Baba yuko Mbinguni na hakika anastahili
 - Lakini neno kustahili halimaanishi "mzuri wa kutosha" linamaanisha kufaa au kustahili
 - Kumbuka, Mungu Baba aliwapa watu wa mataifa nchi ya Israeli hapo mwanzo.
 - Na kwa hiyo, Baba hangeweza kuvunja mihuri, kwa sababu kufanya hivyo kunamaanisha kuwa angekuwa akivunja neno Lake katika makubaliano hayo.
 - Kwa hiyo tunahitaji mtu aliyeidhinishwa kuhukumu jambo hilo kwa usahihi, mtu aliyeidhinishwa kukagua masharti ya makubaliano
 - Na mara tu makubaliano yatakapokaguliwa, yanafikia mwisho
 - Na badala yake, makubaliano mapya lazima yafanyike, ambayo yanaanzisha mpango tofauti sana wa ardhi.
- Kwa hiyo mwanzoni Yohana anaambiwa kwamba hakuna mtu anayeweza kuhukumu makubaliano yaliyowekwa na Mungu Baba, na Yohana anaguswa na machozi **kwa kuzingatia uwezekano huo.**
 - Kwa sababu ina maana kwamba nchi ya Israeli haitarudi tena kwa Israeli, au ndivyo ilivyoonekana kwake
 - Lakini kuna Mmoja Ambaye angeweza kuhukumu kwa haki mapatano yaliyoanzishwa na Mungu, na huyo angekuwa Mpatanishi wetu
 - Kama Mungu angechukua umbo la mwanadamu, angeweza kuhukumu kwa usahihi makubaliano Yake na wanadamu kwani angeweza kuwakilisha pande zote mbili.
 - Na angalia kwamba katika mstari wa 5-6 Yohana anaambiwa na mmoja wa wazee wa kibinadamu Mbinguni kwamba Mwana-Kondoo ameshinda ili aweze kufungua kitabu.
 - Angalia katika mst.6 Yesu anaelezewa kama Mwana-Kondoo aliyesimama "kama aliyechinjwa"
 - Kifungu "kusimama kama aliyechinjwa" ni *histemi hohs spazo*
 - Ni nahau au tamathali ya usemi kwa Kigiriki ikimaanisha kurudi kutoka kwa

wafu au tungenesema kufufuka

- Kwa hiyo Yohana anamtaja Yesu kama Mwana-Kondoo wa Mungu aliyefufuka
 - Zaidi ya hayo, Yesu ana pembe saba na macho saba
 - Andiko linatuambia maelezo haya yanawakilisha Roho wa Mungu aliyetumwa duniani kote (anayeona yote, anayetawala yote)
 - Maelezo hayo yanaonyesha kwamba Roho wa Mungu amerudi Duniani ili kuendelea na huduma yake baada ya kuliondoa Kanisa.
- Kisha Yohana anaambiwa Yesu anastahili kufungua kitabu kwa sababu ameshinda
 - Kushinda kunamaanisha kuwa umeshinda kitu au mtu
 - Na Yesu mwenyewe anatuambia kile anachopata ushindi juu yake

Yohana 16:33 Nimewaambieni mambo haya ili mpate kuwa na amani katika kuungana nami. Ulimwenguni mtapata masumbuko; lakini jipeni moyo! Mimi nimeushinda ulimwengu!”

- Aliushinda ulimwengu, ambayo ni njia ya kusema kwamba alimshinda mtawala wa ulimwengu

1Yohana 2:14 Nawaandikieni nyinyi watoto kwa sababu mnamjua Baba. Nawaandikieni nyinyi kina baba kwa kuwa mnamjua yeye ambaye amekuwako tangu mwanzo. Nawaandikieni nyinyi vijana kwa sababu mna nguvu; neno la Mungu limo ndani yenu na mumemshinda yule Mwovu.

- Kwa hiyo Yesu amemshinda ibilisi, nasi tunajua jinsi alivyofanya hivi:

Ebr. 2:14 Basi, kwa kuwa watoto wameshiriki damu na mwili, yeye naye vivyo hivyo alishiriki yayo hayo, ili kwa njia ya mauti amharibu yeye aliyekuwa na nguvu za mauti, yaani, Ibilisi,

Waebrania 2:15 awaache huru wale ambao katika maisha yao yote kwa hofu ya mauti walikuwa katika hali ya utumwa.

- Kifo na ufufuo wa Yesu vinashinda utawala wa adui duniani
 - Na kwa kufanya hivyo, Yesu aliondoa silaha pekee ya adui dhidi yetu - kifo - na akakifanya kiwe batili na tupu.
 - Kwa njia hiyo, Yesu amekuwa na sifa ("anastahili") kuhukumu ulimwengu

Matendo 10:42 Akatuagiza tuwahubirie watu na kushuhudia ya kuwa huyu ndiye aliyeamriwa na Mungu awe Mhukumu wa walio hai na wafu.

- Kwa hiyo Baba aliidhinisha ardhi ya Israeli kwa adui na ulimwengu wa Mataifa kwa muda, na sasa Mwamuzi wa ulimwengu ana mamlaka ya kukagua hati hiyo.
 - Kwa kifo na ufufuo wake, Yesu anastahili kuwa mpatanishi kati ya Mungu na mwanadamu - na kuhukumu
 - Kwa hiyo Yesu anakuja kwa Baba katika mstari wa 7 na kuondoa kitabu kutoka mkononi mwa Baba
 - Tunapata hisia ya mamlaka kuhamishwa kutoka kwa Baba hadi kwa Mwana
 - Kwa hiyo, matukio yanayofuata ni nyakati za kwanza za Kristo kutumia mamlaka yake kuhukumu ulimwengu.
 - Na hasa, kufungua hati ya ardhi kwa ajili ya Israeli na kuibatilisha na kuifikisha ukomo wake.
 - Anapofanya hivyo, ardhi itarudi kwa mmiliki wake wa asili, ambaye ni Mungu
 - Ambaye hatimaye atawapa Israeli nchi hiyo kama alivyomwahidi Ibrahimu kwamba angefanya
 - Lakini kitabu hiki kina mihuri saba, kwa hiyo kukifungua ni mchakato, si muda mfupi.
 - Na kadri Yesu anapofungua kila muhuri Mbinguni, matukio fulani yatatokea duniani
 - Huo utakuwa muundo wa Sura ya 6-19... matukio Mbinguni yanasababisha matukio duniani
 - Na yote huanza na Yesu kufungua kitabu hiki
- Katika mstari wa 8-10, makerubi wanaozunguka kiti cha enzi wanaimba wimbo wa sifa, wakiambatana na vyombo vya muziki na mabakuli ya uvumba.
 - Mbali na kuthibitisha kwamba Bwana anakubali vyombo vya muziki katika ibada, inaonyesha jinsi tunavyoshiriki katika kumsifu Mungu hata sasa.
 - Mabakuli (vitasa) yana maombi ya watakatifu, ambayo yameinuliwa mbele ya kiti cha enzi cha Mungu na ni sehemu ya ibada.
 - Hivyo basi, maombi yetu kwa hakika yanakuwa sehemu ya ibada ya Mungu huko mbinguni.
 - Na wimbo walioimba unathibitisha kwamba mamlaka ya Kristo ya kuichukua dunia na Israeli kutoka kwa adui yanategemea kifo chake cha dhabihu.
 - Alinunua kwa damu yake watu na mataifa mengi
 - Na kwa pamoja wamekuwa ufalme na makuhani kwa Mungu
 - Wimbo huu unaashiria mahali matukio haya yanapoelekea, kuanzishwa kwa Ufalme badala ya falme za kidunia.
 - Sisi ni raia wa Ufalme huo ujao
 - Kwa hiyo, katika mpango wa Mungu, aliwaumba kwanza raia wa Ufalme kabla ya kuanzisha Ufalme huo kimwili duniani.
 - Na alitufanya kuwa makuhani katika maandalizi ya kufika kwa Ufalme

- Sisi ni waombezi tunaoleta maarifa ya Mungu kwa ulimwengu
- Hatimaye, tutatawala duniani pamoja na Yesu
- Hatimaye, tukio hilo linaisha kwa wakati wa ajabu wa sifa kwa Mungu
 - Yohana anatazama juu na kuona kwamba chumba cha kiti cha enzi kilikuwa kimejaa idadi isiyohesabika ya malaika na wengine wote.
 - Na kwa pamoja wote wanamwabudu Mwanakondoo wakati wa kuja kwake katika Ufalme wake
 - Na angalia sifa hii ikisikika kutoka kila kitu cha Mbinguni, duniani, chini ya nchi na baharini kama Paulo alivyoahidi
 - Kila kiumbe hai, ikiwa ni pamoja na wale walio baharini na hata wale wasioamini waliokufa Jehanamu, wote wanamsifu Yesu
 - Paulo alituambia katika Wafilipi kwamba huu ndio mwisho wa Uumbaji wote, na Ufunuo 5 inatuambia kwamba inatimia mwanzoni mwa Ufalme.
 - Miaka saba ya mwisho ya majuma sabini ya Danieli inapoanza, Uumbaji unaarifiwa kwamba Yesu anapaswa kusifiwa.
 - “Na hata hivyo, ni wazi kwamba wale walioko duniani wanaomsifu Yesu hawajaongoka (hawajabadilishwa) wote kwa pamoja.
 - Na wale walioko jehanamu hawaokolewi—kwa sababu wakati ustahili wa Yesu kupokea sifa utakapokuwa dhahiri kabisa, hautategemea tena imani.”
- Katika sura inayofuata, Yesu atanza kuvunja mihuri, na kila moja, ulimwengu utatetemeka kwa matarajio ya mwisho wa wakati ujao.
 - Yohana atashuhudia mchakato huo kutoka Mbinguni na kisha ataripoti kinachotokea kwa kila moja kama matokeo.
 - Mchakato huo utaendelea katika Sura zote za 6-19
 - Kwa mtindo huu, tunaelewa kwamba Yesu ndiye chanzo cha moja kwa moja cha matukio duniani
 - Anatumia mamlaka Yake kutoka Mbinguni akijiandaa kwa ajili ya kurudi Kwake Duniani ambapo atatumia mamlaka yake binafsi.
 - Sura ya 6 inaweza kuwakatisha tamaa wanafunzi wa Biblia kwa sababu inaelezea matukio ya mwanzo ya Dhiki kwa undani mdogo sana.
 - Inatuacha na maswali mengi kuhusu asili na maana halisi ya matukio yanayotokea
 - Kama tulivyoona hapo awali, sababu ya maelezo hayo kutotolewa katika Sura ya 6 ni kwa sababu yapo kwingineko katika Maandiko
 - Ufunuo unatufanya tu tuelewe mahali yanapoingia katika mpango mzima wa matukio ya nyakati za mwisho.
 - Kwa hiyo tukitaka kujua maelezo, ni lazima tuangalie Maandiko ya awali.
 - Tutachukua muda kufanya kazi hiyo ya nyumbani kabla na wakati wa somo letu la Sura ya 6.
 - Kuanzia usiku wa leo kwa muhtasari mfupi wa ishara za nyakati

- Hasa, tunahitaji kukusanya kadri tuwezavyo kutoka nje ya Ufunuo kuhusu jinsi miaka hii saba ya mwisho itakavyokuwa
 - Kisha tukiwa na maelezo hayo, tunaweza kuelewa Ufunuo vizuri zaidi
 - Kwanza tunaenda kwenye Isaya 2

[Isaya 2:12](#) Kwa maana kutakuwa siku ya BWANA wa majeshi juu ya watu wote wenye kiburi na majivuno, na juu ya yote yaliyoinuka; nayo yatashushwa chini.

[Isaya 2:13](#) Na juu ya mierezi yote ya Lebanoni iliyo mirefu na kuinuka, na juu ya mialoni yote ya Bashani;

[Isaya 2:14](#) na juu ya milima mirefu yote, na juu ya vilima vyote vilivyoinuka;

[Isaya 2:15](#) na juu ya kila mnara mrefu, na juu ya kila ukuta ulio na boma;

[Isaya 2:16](#) na juu ya merikebu zote za Tarshishi, na juu ya kila taswira ipendezayo.

- Lugha hii ni ya kishairi na halisi

[Isa. 2:17](#) Na majivuno ya mwanadamu yatainamishwa, na kiburi cha watu kitashushwa; naye BWANA, yeye peke yake, atatukuzwa siku hiyo.

[Isaya 2:18](#) Nazo sanamu zitatoweka kabisa.

[Isa. 2:19](#) Na watu wataingia ndani ya pango za majabali, na ndani ya mashimo ya nchi, mbele za utisho wa BWANA na utukufu wa enzi yake, atakapoondoka ili aitetemeshe mno dunia.

[Isaya 2:20](#) Siku hiyo kila mtu atazitupilia mbali sanamu zake za fedha, na sanamu zake za dhahabu, walizojitengenezea ili kuziabudu, kwa fuko na popo;

[Isaya 2:21](#) ili aingie ndani ya pango za majabali, na ndani ya tundu za miamba iliyopasuka, mbele za utisho wa BWANA na utukufu wa enzi yake, atakapoondoka ili aitetemeshe mno dunia.

[Isaya 2:22](#) Mwacheni mwanadamu ambaye pumzi yake iko katika mianzi ya pua yake; kwa maana wanafaa kitu gani?

- Isaya anafanua kipindi cha kutisha duniani kitakachowapata wote wenye kiburi, pamoja na waovu na wasiomcha Mungu.
 - Mungu ataifanya dunia itetemeke ili kuwanyenyekeza wanadamu wote kwa kiburi chao, majivuno na uasi wao
 - Angalia katika mstari wa 22: Mungu ataacha kumhesabu mwanadamu, ataacha kumpa pumzi puani mwake; kwa maana mwanadamu ana thamani gani hata ahesabiwe?
 - Hii itakuwa hesabu ya mwisho kwa enzi hii ya wanadamu
- Kwa hiyo wakati huu wa hofu unaokuja ni wa dunia nzima, lakini ni muhimu kwa sababu ya Agano la Kale ambalo Mungu aliwapa Israeli
 - Sasa tunaelekea kwenye kifungu ambacho tumekitaja hapo awali

[Yer. 30:4](#) Na haya ndiyo maneno aliyosema BWANA, kuhusu Israeli, na kuhusu Yuda.

[Yer. 30:5](#) Maana BWANA asema hivi, Tumesikia sauti ya tetemeko, na ya hofu, wala si ya amani.

[Yer. 30:6](#) Ulizeni sasa, mkaone kwamba mwanamume aona uchungu wa uzazi; mbona, basi, ninaona kila mtu anaweka mikono yake viunoni, kama mwanamke aliye na uchungu, na nyuso zote zimegeuka rangi?

[Yer. 30:7](#) Ole! Maana siku ile ni kuu, hata hapana inayofanana nayo, maana ni wakati wa taabu yake Yakobo; lakini ataokolewa kutoka kwayo.

[Yer. 30:8](#) Na itakuwa katika siku ile, asema BWANA wa majeshi, nitaivunja nira yake itoke shingoni mwako, nami nitavipasua vifungo vyako; wala wageni hawatamtumikisha tena;

[Yer. 30:9](#) bali watamtumikia BWANA, Mungu wao, na Daudi, mfalme wao, nitakayemwinua kwa ajili yao.

- Kifungu cha Yeremia kinatupa muhtasari mzuri kuhusu asili ya Dhiki na mwelekeo wake kwa Israeli
 - Wakati ujao kwa Israeli na Yuda ni kipindi cha hofu
 - Ni mbaya sana kwamba itawafanya wanaume wajikunje kwa maumivu kana kwamba wanaume wanajifungua, wakishika viuno vyao.
 - Ni siku ya kipekee na hakuna kama hiyo
 - Lakini hatimaye ni wakati wa Yakobo (au Israeli) kupata dhiki au mateso
 - Mungu anailetea Israeli hili hasa ingawa linaathiri dunia nzima pia
 - Lakini katika mstari wa 7 Yeremia anasema kwamba mwishowe, Israeli (taifa) wataokolewa kutoka humo
 - Wakati huu wa shida hatimaye unawaweka Israeli huru kutoka kwa nira ya dhambi na utumwa wao uliowekwa na Mungu wakati wa Enzi ya Mataifa
 - Badala yake, Israeli wataishi huru katika Ufalme wao pamoja na Mfalme wao
 - Na pamoja nao, Daudi akiwa amefufuliwa (hapa akirejerea mzao wa Daudi yaani Yesu Kristo) akitawala juu yao.
- Kutoka kwa vifungu hivi viwili vya kwanza, tayari tunaona mpangilio thabiti, wa Mungu akiahidi janga baya la dunia nzima
 - Linaathiri dunia nzima lakini ni kwa ajili ya Israeli
 - Haliji kwa ajili ya kuwaangamiza Israeli (sio kikamilifu) bali kuwaokoa
 - Tukijua hili, tunaelewa zaidi kwa nini Paulo alisema Kanisa halikuteuliwa kupitia dhiki hii ijayo.
 - Hatukuteuliwa kwa ghadhabu...kwa sababu mtu mwingine aliteuliwa kuipokea: Israeli
 - Na tunaposema Israeli, tunamaanisha Wayahudi wasioamini watakaokuwa hai siku hiyo ijayo.

- Wayahudi wanaoamini watakuwa wamenyakuliwa pamoja na Kanisa na hawatapitia ghadhabu iliyokusudiwa kwa ajili ya taifa lote.
- Myahudi asiyeamini bado anatakiwa kupitia ghadhabu ya Mungu, kwa sababu Myahudi asiyeamini bado amefungwa kwa Sheria
- Na ni sheria ya Israeli inayohitaji adhabu hii
 - Turudi mwanzo, ambapo haya yote yalianzia...

[Kum. 29:10](#) Leo mmesimama nyote mbele za BWANA, Mungu wenu; wakuu wenu, na makabila yenu, na wazee wenu, na maofisa wenu, wanaume wote wa Israeli, [Kum. 29:11](#) vijana vyenu, na wake wenu, na mgeni wako aliye kati ya kituo chako, tokea mchanjaji wa kuni zako hata mtekaji wa maji yako; [Kum. 29:12](#) ili uingie katika agano la BWANA, Mungu wako, na kiapo chake, afanyacho nawe BWANA, Mungu wako, hivi leo; [Kum. 29:13](#) apate kukuweka leo uwe taifa kwake naye apate kuwa Mungu kwako, kama alivyokuambia, na kama alivyowaapia baba zako, Abrahamu, na Isaka, na Yakobo. [Kum. 29:14](#) Wala sifanyi na ninyi peke yenu agano hili na kiapo hiki; [Kum. 29:15](#) ila na yeye aliyesimama hapa nasi hivi leo mbele ya BWANA, Mungu wetu, na yeye naye asiye kuwapo pamoja nasi leo;

- Kwa wakati huu, taifa limesimama ukingoni mwa Nchi ya Ahadi, baada ya kutumia miaka arobaini iliyopita jangwani
 - Musa anazungumza na kizazi kipya cha Israeli, na anawaamuru watii Agano lililozishwa kati ya Mungu na baba zao
 - Lakini ili kuhakikisha kizazi hiki kinaelewa Sheria, Musa anarudia yote kwao katika wakati huu
 - Na kisha anaomba kizazi hiki kipya cha Israeli kuitii, jambo ambalo wanafanya
 - “Katika mstari wa 10, Musa anafafanua kwamba ingawa kizazi hicho kilisimama hapo wakati huo kuingia katika agano na Mungu, kilikuwa kikiwakilisha taifa lote.”
 - Kwa kweli, taifa lote la Israeli tangu wakati wote lilikuwa limesimama mbele za Mungu wakati huo
 - Katika mstari wa 14-15 Mungu anasema agano hili halitatumika tu kwa wale waliosimama siku hiyo bali kwa vizazi vyote vijavyo.
 - Hata wale Wayahudi ambao bado hawajazaliwa walikuwa wamefungwa na agano hili
 - Ili kwamba kila Myahudi aliyewahi kuzaliwa katika taifa hilo afungwe na agano hili
 - Hili halikuwa agano la mtu binafsi, hili lilikuwa agano la kitaifa au tunaweza kusema agano la vizazi vingi
 - Kila Myahudi aliyezaliwa baada ya siku hii alifungamana na agano hili ingawa hawakukubali kibinafsi kulishika

- Kama vile mtoto mchanga nchini Marekani anavyolazimika kushika sheria za taifa letu, ndivyo watoto wa Israeli walivyofungwa kwa sheria zao.
- Na katika sheria hii kulikuwa na ahadi za baraka kwa ajili ya utii na ahadi za hukumu kwa ajili ya kutotii.

[Mambo ya Walawi 26:1](#) Itakuwa utakaposikia sauti ya BWANA, Mungu wako, kwa bidii, kutunza kuyafanya maagizo yake yote nikuagizayo leo, ndipo BWANA, Mungu wako, atakapokutukuza juu ya mataifa yote ya duniani;

[Mambo ya Walawi 26:2](#) Zishikeni Sabato zangu, na kupastahi patakatifu pangu; mimi ndimi BWANA.

[Mambo ya Walawi 26:3](#) Mkizifuata amri zangu, na kuyashika maagizo yangu, na kuyafanya;

[Mambo ya Walawi 26:4](#) ndipo nitazinyesha mvua zenu kwa nyakati zake, na nchi itazaa mavuno yake, na miti ya mashambani itazaa matunda yake.

- Bwana anawakumbusha taifa kutokuwa na sanamu, kushika sabato za Mungu na kutunza patakatifu pake
 - Kisha Bwana anaanza kuelezea matokeo ya kutii agano
 - Anaanza kwa kueleza kama ilivyo katika mkataba majukumu ya watu wa Israeli yangukuwa chini ya makubaliano haya.
- Yaani, lazima wazishike sanamu na amri Zake na kuzitekeleza kikamilifu
 - Na kama taifa wanashika agano, basi Bwana anaelezea baraka watakayopata kama taifa
 - Sitasoma kifungu kizima, lakini katika mstari wa 4-13 Bwana anatoa orodha ya baraka za kitaifa.
 - Ikiwa ni pamoja na kuishi kwa amani, bila wanyama katika nchi, na mavuno mengi, maadui kushindwa na katika usalama kamili
- Lakini katika agano hili, pia kuna adhabu kwa kushindwa kutimiza agano
- Katika mst.14, mazungumzo yanabadilika na kuwa hasi

[Mambo ya Walawi 26:14](#) Lakini msiponitii mimi wala hamtazishika amri hizi zote, [Mambo ya Walawi 26:15](#) kama, badala yake, mkizikataa amri zangu, na roho yenu ikichukia hukumu zangu, ili msifanye amri zangu zote, na hivyo kuvunja agano langu,

[Mambo ya Walawi 26:16](#) Mimi nami nitawatendea haya: Nitawaletea hofu ya ghafla, kifafa na homa itakayoharibu macho na kudhoofisha roho; pia, mtapanda mbegu zenu bure, kwa maana adui zenu wataila.

[Mambo ya Walawi 26:17](#) 'Nitauelekeza uso wangu dhidi yenu, ili mshindwe mbele ya adui zenu; na wale wanaowachukia watawatawala, nanyi mtakimbia wakati hakuna anayewafukuza.

Mambo ya Walawi 26:18 'Tena msiponitii baada ya mambo haya, ndipo nitawaadhibu mara saba zaidi kwa ajili ya dhambi zenu.

- Maelezo niliyosoma yanaendelea hadi mstari wa 39, na kwa kweli, Mungu hutoa mistari zaidi ya mara mbili kwa laana kuliko anavyotoa kwa baraka.
 - Tazama Bwana anaanza kwa kurudia kwamba laana hizi zitawajia taifa zima
 - Na zitakuja isipokuwa taifa zima litimize amri zote katika Sheria
- Kwa hiyo ikiwa Mwisraeli mmoja atashindwa kushika hata amri moja, basi taifa zima litaona laana zote
 - Na kuna laana za kuvutia katika orodha hii ikiwa ni pamoja na Mungu kuwaruhusu maadui wa Israeli kuwatawala (yaani. Enzi ya Mataifa)
 - Naye atawatawanya kati ya mataifa na wengi wa Wa-Israeli wataangamia katika mataifa hayo ili wawe wachache kwa idadi.
 - Pia ataharibu miji yao na kuleta mapigo saba dhidi yao ikiwa ni pamoja na tauni na njaa.
- Mambo haya yatakuja isipokuwa Israeli watii Sheria kikamilifu kwa vizazi vyote
 - Kwa hiyo kuna uwezekano gani wangetimiza masharti ya agano hili na kupokea baraka?
 - Haiwezekani hata mtu mmoja kutimiza agano hili kikamilifu, ambalo ndilo sharti, sembuse taifa lote.
- Inawezekanaje kila Myahudi katika Israeli aendelee kutii Sheria yote kikamilifu?
 - Ni dhahiri kwamba taifa lilikusudiwa tangu mwanzo kupitia laana hizo
 - Na kwa kuwa hili ni neno la Mungu, laana hizi zote lazima zitokee, si baadhi yake tu.
- Na tunapoendelea na orodha, tunaweza kuona kwamba mengi tayari yametimia
 - Lakini pia tunaweza kupata baadhi ambayo bado hayajitimia, kama vile mapigo saba
 - Kwa hiyo ikiwa laana hizi lazima ziwapate Israeli lakini zingine hazijatokea, tunapaswa kutarajia kuona zaidi katika siku zijazo.
 - Baadhi ya laana hizi zitapatikana katika sura za baadaye za Ufunuo, ndiyo maana tunaangalia kifungu hiki kwanza
 - Tunahitaji kuelewa kwamba matukio ya dhiki si machafuko au vurugu zisizo za kawaida
 - Ni utimilifu mahususi wa mambo yaliyoahidiwa kwa Israeli kama sehemu ya agano la Musa
 - Mungu atatetea upande wake wa agano, ili kutimiza masharti ya makubaliano haya
 - Zaidi ya hayo agano hili lilifanywa na taifa, si mtu mmoja mmoja
 - Kwa hiyo chochote kitakachotokea chini ya masharti ya agano hili - kiwe kizuri au kibaya - lazima kitokee kwa taifa zima mara moja.

- Adhabu hazitolewi kwa mtu binafsi
- Kama vile Israeli yote ilivyoingia Babeli (pamoja na Danieli na Ezekieli), ndivyo Israeli yote itakavyopitia dhiki kuu.
- Ni Myahudi tu ambaye ametoka chini ya Sheria ndiye atakayeepuka adhabu za Sheria katika dhiki.
 - Myahudi hutokaje chini ya Sheria? Kwa imani katika Yesu ili Yesu achukue laana kwa ajili yake
 - Na baada ya kuchukua laana kwa ajili yetu, basi hatuko tena chini ya laana za Sheria.

[Wagalatia 3:10](#) Kwa maana wale wote walio wa matendo ya sheria, wako chini ya laana; maana imeandikwa, Amelaaniwa kila mtu asiyedumu katika yote yaliyoandikwa katika kitabu cha Torati, ayafanye.

[Gal. 3:11](#) Ni dhahiri ya kwamba hakuna mtu ahesabiwaye haki mbele za Mungu katika sheria; kwa sababu Mwenye haki ataishi kwa imani.

[Gal. 3:12](#) Na torati haikuja kwa imani, bali, Ayatendaye hayo ataishi katika hayo.

[Gal. 3:13](#) Kristo alitukomboa katika laana ya torati, kwa kuwa alifanywa laana kwa ajili yetu; maana imeandikwa, Amelaaniwa kila mtu aangikwaye juu ya mti;

- Kwa hiyo Wayahudi wanaomwamini Yesu katika wakati wetu wanakuwa sehemu ya Kanisa, na kwa hiyo wameokolewa kutoka kwa ghadhabu ijayo
 - Lakini vipi kuhusu Wayahudi walio katika Dhiki? Wanawezaje kuepuka ghadhabu?
 - Hapo awali tulisoma katika Yeremia kwamba wakati wa shida za Yakobo hatimaye ungesababisha Israeli kuokolewa nazo.
 - Kwa hiyo hilo hutokeaje?
- Hebu tuangalie tena Mambo ya Walawi 26

[Mambo ya Walawi 26:40](#) Nao wataukiri uovu wao, na uovu wa baba zao, katika maasi yao waliyoasi juu yangu, tena kwa kuwa wameendelea kunifanyia kinyume, [Mambo ya Walawi 26:41](#) mimi nami nimewaendea kinyume, na kuwatia katika nchi ya adui zao; lakini hapo, kama mioyo yao isiyokuwa tohara ikinyenyekea, nao wakubali adhabu ya uovu wao;

[Mambo ya Walawi 26:42](#) ndipo nitakapokumbuka agano langu pamoja na Yakobo, tena agano langu na Isaka, tena agano langu na Abrahamu nitalikumbuka; nami nitaikumbuka nchi hiyo.

[Mambo ya Walawi 26:43](#) Nchi nayo itaachwa na wao, nayo itazifurahia Sabato zake, itakapokuwa ukiwa pasipokuwa na wao; nao wataikubali adhabu ya uovu wao; kwa sababu wameyakataa maagizo yangu, na roho zao zimezichukia amri zangu.

[Mambo ya Walawi 26:44](#) Lakini pamoja na hayo yote, watakapokuwa katika nchi ya

adui zao, mimi, sitawatupa, wala sitawachukia, niwaangamize kabisa, na kulivunja agano langu pamoja nao; kwa kuwa mimi ndimi BWANA, Mungu wao; [Mambo ya Walawi 26:45](#) lakini kwa ajili yao nitalikumbuka agano la baba zao, niliowaleta watoke katika nchi ya Misri mbele ya macho ya mataifa, ili kwamba niwe Mungu wao; mimi ndimi BWANA.

[Mambo ya Walawi 26:46](#) Hizi ni amri, maagizo na sheria, BWANA alizozifanya kati ya yeye na hao wana wa Israeli katika huo mlima wa Sinai kwa mkono wa Musa.

- MWishoni mwa laana, Bwana anaingiza 'k mwanya huu' unaotoa nafasi ya kuondoa laana ya Sheria kutoka Israeli.
 - Anasema kwamba ingawa taifa halitii masharti ya Agano la Kale, bado yanaweza kurejeshwa
 - Lakini taifa lazima liungame uovu wao na uovu wa baba zao
 - Na katika mstari wa 41 Bwana anasema ikiwa mioyo yao isiyotahiriwa itanyenyekezwa
- Ikiwa Israeli itafanya mambo haya, basi Bwana atatumia masharti ya agano tofauti, Agano la Ibrahimu
 - Kwa masharti ya agano hilo la awali, Bwana hatalikataa taifa hilo
 - Agano la awali linawaahidi wazao wa Ibrahimu baraka ya Ufalme bila masharti
 - Kwa hiyo kwa kusema "nitalikumbuka agano", Bwana, inamaanisha tu kwamba atatimiza agano hilo wakati taifa linapokiri
- Kwa hiyo ndani ya masharti ya Agano la Kale, Bwana ameweka mwanya unaoleta ahadi za Agano la Ibrahimu.
 - Na kwa njia hii, Bwana anatumia Agano la Kale ili kutimiza ahadi alizopewa Ibrahimu.
 - Agano la Kale huleta laana ambazo hatimaye hutumika kuwaleta Israeli kwenye imani katika Masihi wao
 - Na katika kupata imani, taifa hutoka chini ya Sheria
 - Na kwa njia hiyo wanafuata mfano wa Ibrahimu ambaye alimwamini Mungu na ikahesabiwa kwake kuwa haki.
 - Kwa hiyo hivi ndivyo hatimaye Agano la Kale linavyokuwa mwalimu wa kuliongoza taifa kwa Kristo

[Gal. 3:19](#) Torati ni nini basi? Ilingizwa kwa sababu ya makosa, hadi aje huyo mzao aliyepewa ile ahadi; iliamriwa kwa utumishi wa malaika kwa mkono wa mjumbe.

[Gal. 3:20](#) Basi aliye mjumbe si mjumbe wa mmoja; bali Mungu ni mmoja.

[Gal. 3:21](#) Basi je! Torati haipatani na ahadi za Mungu? La hashu! Kwa kuwa, kama ingalitolewa sheria iwezayo kuhuisha, hakika haki ingalipatikana kwa sheria.

[Gal. 3:22](#) Lakini andiko limeyafunga yote chini ya nguvu ya dhambi, makusudi hao

waaminio wapewe ile ahadi kwa imani ya Yesu Kristo.

[Gal. 3:23](#) Lakini kabla ya kuja ile imani tulikuwa tumewekwa chini ya sheria, tumefungwa mpaka ije ile imani itakayofunuliwa.

[Gal. 3:24](#) Hivyo torati imekuwa kiongozi kutuleta kwa Kristo, ili tuhesabiwe haki kwa imani.

- Lakini hapa kuna sehemu ya kuvutia zaidi ... Agano la Kale ni agano la kitaifa
 - Kwa hiyo mwanya huu unahitaji taifa zima kushiriki katika wakati wa kukiri
 - Taifa lazima litambue dhambi zao na dhambi za mababu zao
 - Kumbuka, hili si agano la wokovu binafsi... hili si mpango unaohitaji wokovu binafsi
 - Wokovu wa kibinafsi hauhitaji kukiri dhambi za mababu zetu pia
 - Badala yake, huu ni mpango maalum unaowataka Israeli kufanya ungamo la kitaifa la toba
 - Na sasa tunaelewa kwamba Dhiki (kama sehemu ya saba 70 za Danieli) ndiyo sehemu ya mwisho ya mpango huu wa kukomesha agano hili.
 - Dhiki kuu ni kilele na utimilifu wa mwisho wa laana zilizoahidiwa Israeli chini ya Agano la Kale
 - Na mwishoni mwa kipindi hicho, Yereemia anasema matokeo yatakuwa kwamba Israeli itasukumwa kwenye ungamo na kuokolewa.
 - Anamaanisha taifa litaokolewa kutoka katika msukosuko wa Dhiki na kuingia katika usalama na amani na ulinzi wa Ufalme
 - Musa alitabiri matokeo haya haswa katika Kum 30

[Kumbukumbu la Torati 30:1](#) Tena itakuwa, mambo haya yote yatakapokujilia, baraka na laana nilizoweka mbele yako, nawe utakapozikumbuka kati ya mataifa yote, huko atakakokupeleka BWANA, Mungu wako,

[Kumbukumbu la Torati 30:2](#) nawe utakapomrudia BWANA, Mungu wako, na kuitii sauti yake, mfano wa yote nikuagizayo leo, wewe na wanao, kwa moyo wako wote, na kwa roho yako yote;

[Kum. 30:3](#) ndipo BWANA, Mungu wako, atakapugeuza utumwa wako, naye atakuhurumia, tena atarejea na kukukusanya kutoka mataifa yote, huko alikokutawanyia BWANA, Mungu wako.

[Kum. 30:4](#) Watu wako waliotawanyika wakiwako katika ncha za mbingu za mwisho, kutoka huko atakukusanya BWANA, Mungu wako; kutoka huko atakutwaa;

[Kum. 30:5](#) atakuleta BWANA, Mungu wako, uingie nchi waliyomiliki baba zako, nawe utaimiliki; naye atakutendea mema, na kukufanya uwe watu wengi kuliko baba zako.

[Kumbukumbu la Torati 30:6](#) BWANA, Mungu wako, atautahiri moyo wako, na moyo wa

uzao wako, ili umpende BWANA, Mungu wako, kwa moyo wako wote, na kwa roho yako yote, upate kuwa hai.

[Kumbukumbu la Torati 30:7](#) Na laana hizi zote BWANA, Mungu wako, atawatia adui zako na hao wakuchukiao, waliokuwa wakikutesa.

[Kumbukumbu la Torati 30:8](#) Nawe utarudi, uitii sauti ya BWANA, na kuyafanya maagizo yake yote nikuagizayo leo.

- Angalia kwamba Musa anasema kwamba mambo haya yote yatakapowajilia - baraka na laana...
 - Musa anakiri waziwazi kwamba taifa halitashika agano
 - Na matokeo yake, laana zote haziepukiki, lakini tena, baraka zote lazima zije pia, Musa anasema
 - Kwa hiyo lazima kuwe na siku ambapo taifa lote la Israeli litaishi kulingana na masharti ya Agano la Kale kikamilifu
 - Tunawezaje kutarajia taifa zima la watu kuishi sheria ya Musa kikamilifu?
 - Musa anasema katika mstari wa 2 hilo linaweza kutokea tu wakati taifa linamtii Bwana kwa moyo na roho yao yote.
 - Kisha kutakuwa na kukusanyika tena katika nchi ambapo watafanikiwa na kumtumikia Bwana
 - Zaidi ya hayo, watakuwa na mioyo iliyotahiriwa na wazao wao pia watakuwa na mioyo iliyotahiriwa.
 - Tunajua kwamba kifungu hicho kinarejelea moyo unaoamini, lakini hata moyo unaoamini hauhakikishi maisha makamilifu
 - Kwa hiyo hii si Israeli inayoamini tu, hii ni Israeli iliyotukuzwa, Israeli ya watu waliofufuka, waliotukuzwa wanaoishi bila dhambi.
 - Kwa hiyo Musa anasema kwamba kuna wakati ujao kwa Israeli ambao ni mtukufu kulingana na ahadi za Agano la Ibrahimu
 - Lakini mustakabali huu mtukufu unaweza kutokea kwa Israeli tu baada ya laana zote kuwa juu ya taifa kwanza
 - Kipindi cha Dhiki ni awamu ya mwisho ya laana hizo ambazo lazima ziwajie Israeli
 - Na kipindi cha dhiki kuu kinamaliza enzi ya Mataifa na kuangazia kuwasili kwa Bwana
 - Dhiki huletaje ungamo hili la kitaifa la imani?
 - Tutachunguza maelezo ya Dhiki katika wiki zijazo
 - Kwa sasa, tunaweza kuhitimisha tu kwamba sababu ya Israeli kupata Dhiki ni kwa sababu Agano la Kale linahitaji
- Sasa ili kuhitimisha jioni ya leo, hebu tujiulize kwa nini Mungu alianzisha mpango tata kama huo wa kuanzisha Israeli katika Ufalme?
 - Kwa nini Mungu alihitaji Agano la Kale ili kuanzisha Israeli kama taifa kulingana na

Agano la Ibrahimu?

- Jibu ni Kanisa
- Kumbuka, kipindi hiki cha mwisho cha laana juu ya Israeli hakiwezi kutokea hadi Kanisa litakapoondolewa.
- Lakini hilo linazua swali la kwa nini kanisa liliingilia kati hapo mwanzo?
- Paulo anatuambia katika Warumi kwamba Israeli ilitengwa kwa muda ili Mataifa wapate fursa ya kupokea rehema
- Lakini kama Mungu angekuwa mwadilifu kwa kuwanyima watu wake fursa ya kumpokea Masihi katika siku zake, alihitaji msingi wa kufanya hivyo.
 - Sababu yake ya haki ya kumkana mtu wao, Yesu ilikuwa Agano la Kale, ambalo Israeli ilikubali kwa hiari kulishika
 - Masharti ya agano hilo yalimruhusu Mungu kuwaweka Israeli nje ya baraka zake hadi laana zikamilike.
 - Enzi ya Mataifa ilikuwa bado inaendelea Yesu alipokuja Israeli
 - Kwa hiyo hawangeweza kumpokea Yesu siku hiyo kwa sababu laana hazikuwa zimetimia bado.
- Lakini Mungu atawarudia na kuwapa rehema siku moja kama alivyoahidi pia

Warumi 11:25 Kwa maana, ndugu zangu, sipendi msijue siri hii, ili msijione kuwa wenye akili; ya kwamba kwa sehemu ugumu umewapata Israeli, mpaka utimilifu wa Mataifa uwasili.

Warumi 11:26 Hivyo Israeli wote wataokoka; kama ilivyoandikwa, Mwokozi atakuja kutoka Sayuni; Atamtenga Yakobo na maasia yake.

Warumi 11:27 Na hili ndilo agano langu nao, Nitakapowaondolea dhambi zao.

- Kurudi kwa Yesu kwa Israeli ni wakati alipoondoa dhambi kutoka kwa Israeli na kutimiza masharti ya agano
 - Ni agano gani ambalo Yesu anaweka anapokuja na kuwapa Israeli moyo safi?
 - Anatimiza masharti ya Agano la Kale katika Mambo ya Walawi 26 ambayo yaliahidi matokeo hayo kwa Israeli watakapokiri
- Kwa hiyo somo letu la Dhiki kimsingi ni hadithi ya jinsi Bwana anavyotimiza masharti ya Agano la Kale kwa Israeli
 - Ikiwa ni pamoja na jinsi anavyolileta taifa katika ungamo la kitaifa
 - Na jinsi ungamo hilo linavyowaleta Israeli katika Ufalme